

Prof. dr hab. Andrzej Marciniak
Uniwersytet Łódzki

**Ocena osiągnięć naukowych
w postępowaniu o nadanie dr. Janowi Olszanowskiemu stopnia doktora
habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki
prawne**

I.

**Ocena osiągnięcia naukowego będącego podstawą ubiegania się
o nadanie stopnia doktora habilitowanego**

Przedstawiona do oceny monografia naukowa dra Jana Olszanowskiego pt. "Nadzór administracyjny nad sądami i sędziami", Warszawa 2025, wydana nakładem Wydawnictwa C.H. Beck, jest z pewnością wyjściem naprzeciw oczekiwaniom doktryny i praktyki prawa na kompleksowe opracowanie zagadnień dotyczących nadzoru administracyjnego nad sądowymi organami wymiaru sprawiedliwości. Monografia ta łączy w swej treści analizę teoretyczno-dogmatyczną z doświadczeniami empirycznymi. Autor z należytą wnikliwością analizuje wszelkie uwarunkowania zasad nadzoru administracyjnego nad sądami i sędziami w prawie polskim, również z uwzględnieniem kontekstu historycznego, konstytucyjnego i prawno-porównawczego. Poruszone zostały przy tym najbardziej istotne i kontrowersyjne problemy związane z właściwym wypełnianiem zasad wymienionego nadzoru, wynikających z przepisów o charakterze ustrojowym. Jest to niewątpliwie rozprawa wysoce aktualna ze względu na piętrzące się współcześnie w Polsce kontrowersje ustrojowe powstające na tle relacji między władzą sądowniczą a wykonawczą. Z całą pewnością recenzowana rozprawa ma także dużą doniosłość dla prac legislacyjnych w obszarze zagadnień objętych jej tytułem.

Recenzowana rozprawa składa się z wprowadzenia oraz pięciu rozdziałów merytorycznych. Całość rozprawy zamyka ogólne jej podsumowanie, stanowiące syntetyczną charakterystykę i ocenę wyników przeprowadzonych badań w postaci dwunastu, bardzo istotnych konstatacji

natury teoretycznoprawnej z punktu widzenia jakości sprawowania wymiaru sprawiedliwości i ewentualnych działań legislacyjnych w tym względzie.

We wprowadzeniu autor określa zakres rozważań, wskazuje założenia i cele badawcze oraz formułuje hipotezy badawcze, odnoszące się głównie do oceny zgodności obowiązujących regulacji co do nadzoru administracyjnego nad sądami i sędziami z konstytucyjną zasadą podziału władz oraz niezależności sądów.

Rozdział pierwszy rozprawy poświęcony został pojęciu nadzoru występującego w naukach prawnych ze szczególnym uwzględnieniem nauki prawa administracyjnego. W rozważaniach tego rozdziału, po sformułowaniu definicji tego nadzoru dokonano w szczególności rozróżnienia pojęcia nadzoru od pojęć pokrewnych, takich jak kontrola, koordynacja i kierownictwo, a następnie przedstawiono wyróżnianie w nauce rodzaje nadzorów. W dalszej kolejności wskazano na cechy nadzoru administracyjnego nad sądami, odróżniające go od innych rodzajów nadzoru administracyjnego wyróżnianych w doktrynie prawa administracyjnego. W rozdziale tym dokonano również ogólnej charakterystyki nadzoru w sądownictwie, ze szczególnym uwzględnieniem nadzoru judykacyjnego nad czynnościami sądowymi.

W drugim, najobszerniejszym rozdziale rozprawy dokonano szerokiej analizy stosunku nadzoru administracyjnego w sądownictwie. W pierwszej kolejności przedstawiono historyczne uwarunkowania nadzoru administracyjnego nad sądami i sędziami oraz podstawy prawne tego nadzoru, z uwzględnieniem przepisów regulujących poszczególne rodzaje sądownictwa. Następna, niezwykle istotna i interesująca część tego rozdziału rozprawy poświęcona jest modelom nadzoru i zarządzania sądownictwem w wybranych państwach europejskich (Niemcy, Słowacja, Wielka Brytania, Włochy, Dania i Szwecja). W dalszej części rozdziału drugiego przedstawiono podmioty sprawujące administracyjny nadzór nad sądami (Ministra Sprawiedliwości, Prezesa NSA, Pierwszego Prezesa SN, sędziów wizytatorów) oraz dokonano analizy i oceny ich kompetencji oraz uprawnień nadzorczych. Zwrócono także uwagę na podmioty nadzorowane, czyli na sądy i sędziów. Ostatnia część drugiego rozdziału recenzowanej

rozprawy zawiera rozważania dotyczące przedmiotowego zakresu nadzoru administracyjnego w sądownictwie. W tym zakresie podniesione zostało zagadnienie konieczności rozróżnienia i podziału czynności sądowych na czynności o charakterze administracyjnym i procesowym, co nie jest zadaniem łatwym, a mającym zasadnicze znaczenie dla wytyczenia przedmiotowego zakresu nadzoru administracyjnego. W związku z tym wskazano, że zakres nadzoru administracyjnego ogranicza z jednej strony zakres niezawisłości sędziowskiej, z drugiej zaś – prawo do sądu.

W rozdziale trzecim rozprawy poruszono zagadnienia nadzoru administracyjnego nad sądami i sędziami w płaszczyźnie konstytucyjnej, w tym zwłaszcza w perspektywie zasady podziału władz, niezależności i odrębności władzy sądowniczej od władzy ustawodawczej i wykonawczej oraz zasady niezawisłości sędziowskiej i niezależności sądów. Uwzględniono przy tym orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz akty prawa międzynarodowego. Końcowe fragmenty tego rozdziału poświęcone zostały aksjologicznym podstawom nadzoru administracyjnego nad sądami i sędziami.

Rozdział czwarty rozprawy poświęcony jest środkom nadzoru administracyjnego nad sądami i sędziami. W tym zakresie dokonano klasyfikacji tych środków wraz ze wskazaniem ich podstaw prawnych. Autor dzieli te środki nadzorcze na środki o charakterze ingerencyjnym i środki o charakterze ogólnym. W ramach tych ostatnich wyróżnia środki weryfikacyjne, organizacyjne i koordynacyjne. Dokonując charakterystyki wyróżnionych środków nadzorczych Autor wskazuje jednocześnie na sposoby ich stosowania w praktyce oraz stopień ingerencji w działalność administracyjną sądów, a także - co istotne- wpływ takich czynności na działalność judykacyjną.

W ostatnim, piątym rozdziale recenzowanego opracowania dokonano analizy praktyki stosowania nadzoru administracyjnego nad sądami i sędziami z szerokim uwzględnieniem orzecznictwa sądowego i wypowiedzi nauki prawa. Autor podnosi w tym zakresie, że chociaż nadzór administracyjny nad sądami i sędziami nie może wkraczać w sferę działalności orzeczniczej, to potencjalne działania nadzorcze mogą naruszać -

przynajmniej pośrednio - niezawisłość sędziowską. Wynika to z niedostatków obowiązujących w tym zakresie regulacji prawnych, w tym także ze względu na brak regulacji gwarantujących możliwości odwołania się od niezgodnej z prawem administracyjnej ingerencji nadzorczej w procesowy tok czynności sądowych lub naruszającej niezawisłość sędziowską. W rezultacie powyższego Autor rozważa konieczność wprowadzenia pewnych reform ustrojowych, polegających na zmianie istniejącego modelu nadzoru administracyjnego nad sądami i sędziami. W szczególności wskazuje na wady i zalety proponowanych przez doktrynę i środowiska sędziowskie rozwiązań w tym zakresie, opisanych już szerzej w piśmiennictwie prawniczym.

Wypada przy tym zaznaczyć, że każdy rozdział rozprawy zamyka podsumowanie zawartych w nim rozważań, co ze względu na ich szczegółowość i wielopłaszczyznowość jest pomocne dla uchwycenia zasadniczego nurtu wypowiedzi i wyprowadzanych wniosków.

Przedstawiony układ rozprawy uznać należy za logiczny. Pozwolił on autorowi na objęcie zakresem rozważań wszystkich kluczowych zagadnień dotyczących nadzoru administracyjnego nad sądami i sędziami. W zakreślonych ramach recenzji nie sposób przedstawić wszystkich wyników badań i ustaleń poczynionych w recenzowanej rozprawie.

Przedstawiając zagadnienia prawne powstające na tle nadzoru administracyjnego nad sądami i sędziami autor zapoznał się w sposób sumienny z krajowym i zagranicznym piśmiennictwem naukowym oraz orzecznictwem Sądu Najwyższego, Trybunału Konstytucyjnego, Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz Trybunału Sprawiedliwości poświęconym obranemu tematowi. Bogaty warsztat naukowy autora odzwierciedla obszerna bibliografia rozprawy. Zaprezentowany warsztat naukowy zasługuje na uznanie. Zebrany materiał naukowy został umiejętnie wykorzystany, z należytą dozą krytyki, zwłaszcza w wypadkach występującej rozbieżności poglądów. Co się zaś tyczy zagadnień rysujących się na tle analizowanej problematyki prawnej autor zajmuje wyraźne i na ogół przekonujące stanowisko. Autor nie unika trudnych problemów. W wypadkach kontrowersji przedstawia dotychczasowe poglądy, a następnie

szuka rozwiązania lub nową argumentacją wspiera jedno z występujących stanowisk. Praca nie budzi zasadniczych zastrzeżeń merytorycznych i formalnych. Podziela w pełni wnioski i uwagi końcowe rozważań autora. Zdecydowana większość tez postawionych w pracy zasługuje na akceptację, a jeżeli recenzent jest co do niektórych kwestii odmiennego zdania, nie sposób dostrzec wagi argumentów podniesionych przez autora.

Recenzowana praca napisana jest metodą dogmatyczno-prawną, którą autor posługuje się w sposób prawidłowy. Poszczególne tezy tej pracy są uzasadnione zgodnie z zasadami wykładni prawa. Wywody rozprawy są logiczne.

Praca jest napisana w zasadzie dobrym językiem prawniczym. Jednakże pewne jej fragmenty są trudne do zrozumienia ze względu na zbyt dużą objętość niektórych zdań wielokrotnie złożonych, w tym zwłaszcza ze względu na nadużywanie nawiasów w zdaniach, których ilość jest niespotykana duża. Nawiasy z natury rzeczy mają charakter wyjątkowy, służący podaniu informacji dodatkowych, uzupełniających lub objaśniających, które nie mają kluczowego znaczenia dla głównego sensu wypowiedzi. Tymczasem w recenzowanym opracowaniu relacje pomiędzy główną treścią zdania a treścią wypowiedzi zawartej w nawiasie zostały w znaczącej liczbie przypadków zachwiane, co niezwykle utrudnia lekturę pracy.

Poczynione wyżej uwagi dają ostatecznie podstawę do stwierdzenia, że rozprawa naukowa dra Jana Olszanowskiego pt. "Nadzór administracyjny nad sądami i sędziami" stanowi osiągnięcie naukowe o znacznym i twórczym wkładzie w rozwój nauki prawa, zwłaszcza prawa administracyjnego i postępowania administracyjnego. Odpowiada zatem w pełni wymaganiom określonym w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2024 r. poz. 1571 ze zm.) stawianym kandydatom do stopnia doktora habilitowanego, w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne.

II.

Ocena pozostałego dorobku naukowego dra Jana Olszanowskiego

Dorobek naukowy dra Jana Olszanowskiego po uzyskaniu przez niego stopnia doktora nauk prawnych w 2013 r. obejmuje łącznie z recenzowaną

monografią pt. "Nadzór administracyjny nad sądami i sędziami" czterdzieści dziewięć publikacji naukowych. Na dorobek ten składa się pięć monografii, z których jedna pt. "Zbieg egzekucji w sądowym i administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym" stanowi poszerzoną i zmienioną wersję rozprawy doktorskiej, a dwie inne o charakterze współautorskim. Na dorobek ten składa się ponadto czternaście artykułów naukowych publikowanych w ogólnopolskich i zagranicznych czasopismach prawniczych (w tym 6 współautorskich), dwanaście rozdziałów w monografiach, sześć części komentarza do ustaw regulujących postępowanie egzekucyjne w administracji oraz postępowanie przed sądami administracyjnymi, dziewięć glos i przeglądów orzecznictwa Naczelnego Sądu Administracyjnego. Na uwagę zasługuje także częściowe opracowanie Systemu Prawa Procesowego Administracyjnego pod red. J.P. Tarno i W. Piątka z 2018 r. oraz współautorstwo podręczników do nauki postępowania administracyjnego i sądowoadministracyjnego. Dodać do tego wypada monografię pt. "Egzekucja administracyjna obowiązków o charakterze niepieniężnym", Wrocław 2014 oraz współautorską (współautor W. Piątek) monografię pt. "Współpraca państw członkowskich UE przy odzyskiwaniu wierzytelności podatkowych", Warszawa 2016.

Dokonane zestawienie publikacji wskazuje na znaczące powiększenie dorobku naukowego po uzyskaniu przez dra Jana Olszanowskiego stopnia naukowego doktora. Należy podkreślić, że cechą charakterystyczną publikacji naukowych dr Jana Olszanowskiego jest gruntowność zawartych w nich rozważań oraz wysoki poziom merytoryczny. Wskazują one najczęściej przemyślane i trafne rozwiązania analizowanych zagadnień. Z całą pewnością publikacje te wnoszą istotny wkład w rozwój nauki postępowania i prawa administracyjnego oraz służą pomocą praktyce stosowania tego prawa.

Zainteresowania naukowe dra Jana Olszanowskiego koncentrują się zasadniczo wokół problematyki postępowania administracyjnego i sądowoadministracyjnego, sądowego i administracyjnego postępowania egzekucyjnego, nadzoru administracyjnego nad sądami i sędziami. Obejmują one także kilka innych obszarów badawczych, do których zaliczyć należy

sądowe postępowanie egzekucyjne. W ramach każdego z tych obszarów badawczych dr Jan Olszanowski opublikował wiele oryginalnych prac naukowych, które zostały przedstawione do oceny i szczegółowo wyliczone w sporządzonych na potrzeby przewodu habilitacyjnego wykazach opublikowanych prac naukowych. Rozważania zawarte w tych pracach zmierzają wyraźnie w kierunku poszukiwania nowych rozwiązań w zakresie postępowania i prawa administracyjnego w celu zwiększenia ich poziomu i jakości. Są to niewątpliwie opracowania mające duży wpływ na kształtowanie się orzecznictwa sądowego oraz kierunek prac legislacyjnych w tym zakresie.

Reasumując stwierdzić należy, że osiągnięcia naukowo-badawcze dra Jana Olszanowskiego w postaci publikacji naukowych dotyczą kilku różnych aspektów postępowania i prawa administracyjnego, a wyjątkowo także innych dziedzin prawa. Osiągnięcia te cechują się wysokim poziomem merytorycznym, tak w zakresie istotności podejmowanych problemów, jak argumentacji prawniczej. Nie ulega żadnej wątpliwości, że jest to dorobek znaczący, mający duży wpływ na rozwój polskiej nauki postępowania i prawa administracyjnego.

Prowadzona przez dra Jana Olszanowskiego działalność naukowa nauka polega również na czynnym uczestnictwie w konferencjach naukowych. Na podstawie sporządzonego przez niego szczegółowego wykazu wystąpień na krajowych i zagranicznych konferencjach naukowych (czemu daję wiarę) można stwierdzić, że dr Jan Olszanowski w latach 2016-2025 wygłosił 16 referatów i wykładów na ogólnopolskich i międzynarodowych konferencjach naukowych, a w dwóch innych był moderatorem panelu.

Po uzyskaniu stopnia naukowego doktora nauk prawnych w 2013 r. dr Jan Olszanowski odbył 12 staży naukowych i wizytacji naukowo-badawczych w jednostkach uniwersyteckich Holandii, Portugalii, Salonik, Serbii, Litwy, Grecji, Izraela, Wietnamu, Finlandii, Szwajcarii, Japonii i Włoch.

Dla oceny dorobku naukowego dra Jana Olszanowskiego istotny jest także Jego udział w pracach zespołów badawczych realizujących projekty finansowe w drodze konkursów krajowych i zagranicznych. Na podstawie przedstawionych przez dra Jana Olszanowskiego wykazów takiego

uczestnictwa należy stwierdzić, że brał on udział w realizacji 4 takich projektów badawczych (programy OPUS, program Miniatura, konkurs Rektora UAM) oraz bierze nadal udział w realizacji 2 innych projektów badawczych(program Sonata BIS oraz program OPUS).

Szczególnym przejawem istotnej aktywności naukowej dra Jana Olszanowskiego jest jego znaczący dorobek dydaktyczny i popularyzatorski. W pierwszej kolejności należy w tym zakresie wymienić udział dra Jana Olszanowskiego w zbiorczych publikacjach dydaktycznych służących do nauki postępowania administracyjnego i sądowoadministracyjnego. Podkreślenia wymaga opracowanie przez dra Jana Olszanowskiego części obszernego i fundamentalnego podręcznika pt. „Postępowanie administracyjne i sądowo administracyjne” pod redakcją naukową R.Hausera, W.Piątka i A.Skoczylasa, który to podręcznik doczekał się czterech wydań (2016, 2017, 2021, 2025). W ramach ostatniego wydania tego opracowania dr Jan Olszanowski opracował jego część IV poświęconą administracyjnemu postępowaniu egzekucyjnemu.

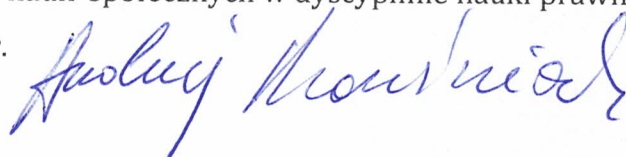
Przedstawione powyżej w niezbędnym zarysie osiągnięcia naukowe oraz działalność badawcza i konferencyjna (w tym również) zagraniczna) dra Jana Olszanowskiego uprawniają mnie do jednoznacznego uznania Jego aktywności naukowej za istotną w rozumieniu art.219 ust.3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2024 r. poz. 1571 ze zm.) stawianym kandydatom do stopnia doktora habilitowanego, w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne.

III.

Konkluzja

Poczynione wyżej uwagi dają podstawę do stwierdzenia, że rozprawa naukowa dra Jana Olszanowskiego pt.”Nadzór administracyjny nad sądami i sędziami” (Warszawa 2025) stanowi osiągnięcie naukowe o znacznym wkładzie w rozwój nauki prawa, zwłaszcza postępowania i prawa administracyjnego. Dr Jan Olszanowski wykazuje się także znacząco istotną aktywnością naukową, dydaktyczną i popularyzatorską w zakresie nauki prawa. Na tej podstawie w pełni uprawniona jest konkluzja uznająca za zasadne dopuszczenie dra Jana Olszanowskiego do dalszych stadiów

przewodu habilitacyjnego określonych ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2024 r. poz. 1571 ze zm.) zmierzających do nadania mu stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne.
Łódź, dnia 2 stycznia 2026 r.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Andrzej Nowicki', is written over the date.